

SLEKTSTREFFET SEPPÄLÄ /SEPPOLA

JUNOSUANDO, SVERIGE 8.JULI 1995

Av Asle Seppola.

8. juli 1995 ble det for første gang arrangert slektstreff i Seppälä/Seppola slekten.

Festligheten foregikk i Junosuando i Nord-Sverige. Stedet der slektens stamfar, Lars Larsson Lasu, slo seg ned som nybygger i året 1637.

Lars Larson Lasu, var født i 1607, og kom fra Allkullen, (Alkula) nær Øvertorneo. Han døde i 1685.

Selve arrangementet med servering og det hele var lagt til Logen Camping like ved Torneelven.

Der bodde de fleste tilreisende i hytter, telt og campingvogner. I alt møtte omlag 290 personer fram til slektstreffet.

Det var Elis Smedquist, Junosuando, som fikk i stand og ledet tilstelningen. I Norge var det Helge Seppola, Skibotn, som formidlet invitasjonen til så mange familier som det var mulig. Vi vet i ettertid at noen likevel ikke fikk meldingen av forskjellige kommunikasjonsmessige årsaker, og at slektstreffet ville samlet enda flere deltagere fra Norge om ikke dette var skjedd.

Etter alles oppfatning ble tilstelningen meget vellykket. Til og med klaffet det med godt sommervær de dagene vi var i Sverige.

De fleste nordmenn ankom Junosuando fredag 7. juli. Der ble vi først stoppet ved Leonhard Seppala statuen og tildelt program og annen nyttig informasjon.

Lørdag startet dagen med at vi ble guidet omkring i busser. Undervegs ble vi informert om de stedlige forhold, dagens så vel som historiske. Vi ble blant annet kjent med at naturens deling av Torneelven nord for Junosuando, er et ytterst sjeldent fenomen som hvistnok bare forekommer to steder i hele verden. Her deler elva seg i omtrent to like store parti og tar deretter hvert sitt leie like fram til Bottenvika. Vi besøkte severdigheter. Først Masungsbyn, malmfeltet og den gamle masovnen, samt bruksgården som nå er innredet som museum.

På dette stedet, 16 kilometer nord for Junosuando, fant Lars Larsen Lasu, jernmalmfeltet i år 1642.

Malmen fant han på en jakttur, idet han sjøt en pil etter et ekorn. Pilen bommet på byttet. Dens jernspiss ble istedet hengende fast i berget som i en magnet. Slik kom det for dagen at fjella i området innholdt store mengder mineraler.

Malmen i området var meget verdifull med et jerninnhold mellom 30 og 70 prosent.

Den første masovn for utvinning, smelting, av råjern fra malmen, ble bygget bare få år etter, og like ved stedet der malmen ble oppdaget. Derav navnet Masungsbyn. Her renner det en elv forbi som gav nødvendig kraft til driften av blåsebelgene for smeltingsprosessen.

Denne masovnen var i drift fra 1644 til 1804.

Dyktige smeder og bergverksfolk fra Tyskland, Belgia og Frankrike, flyttet til dette området i Nord-Sverige på denne tiden. Jernverket, Kengis Bruk ble bygget, og i tiden som fulgte flere masovner.

Malmselskapet og masovnene hadde privilegier. Enorme mengder trevirke gikk med til smeltingen og til oppstyking av fjellet. All skog og myrland omkring brukene var forbeholdt malmselskapet i avstander på 20 kilometer. Dette skapte igjen problemer for husdyrhold.

Til transport av malm ble det vinterstid benyttet reinsdyr. Råjernet ble fraktet til Kengis Bruk, ca. 50 kilometer. Gjennomsnittlig last for hvert reinsdyr var 12 Lispund, 102 kilo.

Sommerstid med hest og kjerre, og med båt eller flåte langs Torneelven,

Som oppdager av malmfeltet ble Lars Larson, belønnet med en eierandel i malmdriften lik en sekstendel. Ifølge historien ble han likevel ingen velstående mann som følge av dette, da utgiftene til driften i hans tid var omtrent lik og tidvis oversteg inntektene.

Etter kaffeservering og omvisning i den gamle bruksgården i Masungsbyn, gikk bussturen videre til Palokorva, der den siste, forøvrig godt bevarte, masovn i Junosuandområdet ble bygget. Virksom fra 1744 til 1873.

Her ble det grillfest like ved Torneelven. Folk så ut til å trives i mange plussgrader og sol.

Vi ble kjent med stedets historie. Russernes herjinger i området årene 1715 - 1717, som forårsaket store skader på Torneverken, og hvor Tornefors masovn lå tilbake som en ruin etter bare 6 års drift.

Omvisningen avsluttet med en rundtur i selve tettstedet Junosuando, med endestasjon Logen Camping. Senere samme dag var det duket for festmiddag inne

på Logen for 290 personer, 106 nordmenn, 2 canadiere og resten svensker, og musikken spilte opp til dans.

Søndag var de fleste samlet til høymesse i Junosuando kirke.

En fin avslutning på slektstreffet med blant annet musikalske soloinnslag. Gitar og sang, Birger Villman, Junosuando. Obo, Karin Seppola, Skibotn.

Slektstreffet avsluttet med påfølgende kirkekaffe. Før dette, tok fotograf Egil Amundsen, Alta, gruppebilde utenfor kirken.

Under kirkekaffen ble avdøde Mathias Seppola, Skibotn, hedret for sin gode innsats til alltid å ha holdt kontakten ved like over landegrensen.

Det var Elis Smedquist som foresto overrekkelsen av en vevd gren som nå henger i Mathias hjem i Skibotn.

Maria og Isak Seppola innvandret til Skibotn omkring 1865.

Fotoeier: Olav Seppola, Hatteng.

Utenom deres ektefeller, var så godt som alle de norske deltagerne på slektstreffet, etterkommere av emigrantene Isak Larsson Seppola, født 1821, og Maria Olsdotter Seppola, født 1818.

Maria og Isak innvandret til vårt land i 1860 årene med alle barna, etter at deres hjem i Kangos brandt ned.

Isak var 8. generasjon etter Lars larsson Lasu.

Som ung dro Isak til Korpolombolo og arbeidet som smed og dreng. Der møtte han Maria Olsdotter, henne han senere giftet seg med.

Den 24. juni 1861, søkte de åboretten /svensk uttrykk) til krononbygget Koivuniemenrova i Kangos. Familien førte opp et nybygg, såkalt torp. Dette brant som nevnt ned. Kort tid etter flyttet de til Norge.

En annen årsak til beslutningen om å flytte var kan hende de dårlige tidene i Nord-Sverige. Det fortelles

om lange perioder med elendige vekstforhold. Sult og nød var vanlige foreteelser i hjemmene.

Årene 1832 og 1866 skal være kjent som de verste hungersår i manns minne. Det var hårde tider for befolkningen som i tillegg hadde smittsomme epedimier å bekjempe.

Fra Nord-Norge hørte man rykter om blant annet mengder av fisk i havet. Dette lokket og mange var det som kom til Troms og Finnmark i håp om bedre leveforhold.

Fra de ni kirkeforsamlingene i Tornedalen utvandret over 2000 mennesker mellom 1830 og 1900.

Til Skibotn kom Maria og Isak Seppola omkring året 1865. De hadde tilsammen åtte barn. To av barna døde som ung, kanskje allerede før familien kom til Skibotn. I dag er deres etterkommere spredt over hele landet, med forgreininger til andre land, blant disse Canada og USA.

Isaks søsterdatter, Eva Seppälä, født 1849, gift med Erik Karvonen, født 1843, flyttet noe senere til Skibotn.

Det var Isak Seppola som bragte slektens smedtradisjon til Norge. Ingen vet med sikkerhet hvor langt til-

bake i tiden dette yrket har rot i Lasu-slekten. Lars Andersson Lasu, Junosuando, født 1724, fikk for sin ferdighet i smedyrket navnet Seppä og derav etternavnet Seppälä - Seppola.

Nå er smedyrket i sin gamle form nærmest utdøende. Håndverkstradisjonen overlever imidlertid den dag i dag i mange nær beslektede yrker, men kanskje bare blant et mindretall.

Mathias Seppola, Isak Seppolas sønnesønn, drev som sin far og bestefar egen smie (verksted) i Skibotn. Mathias var ikke den siste Seppola med tilknytning til dette yrket, men han var trolig den siste i slekten som hadde lært smedyrket å kjenne på den gamle måten, og som behersket de gamle teknikkene. Å lage essesveis, støpe messingbjeller, arbeide gammel-dagse dørlåser, herdinger og annet var lærdom han hadde ervervet fra tidligere generasjoner.

Mathias Seppola, døde 92 år gammel i 1995.

Endel gamle håndverktøy som Isak og Maria Seppola brakte med seg fra Tornedalen er fortsatt å finne i Skibotn.

MARIA OLSDOTTEER SEPPÄLÄ FØDT 1818 ISAK LARSSON SEPPÄLÄ FØDT 1821

Emigrerte til Norge på 1860-tallet.

*Min oldemor hun het Maria,
Isak var min oldefar.
Ja, det er mange år tilbake
de to i lag fra Kangos drar.
Om sagaen er sann
ble huset herjet av en brann.
Familien flyttet fra sitt hjem
i året atten-sekstifem.*

*De reiste drøye tretti mil,
men ikke i en strøken bil
som nå,
med hundre spreke hester under panseret.
Kanhende bak en jernskodd hest
med kurs mot Lyngenfjord i vest
i kjerrevogn,
en velbrukt årsmodell,*

*Like fullt galant
kom han, vår fordums emigrant
med fru og barna alle
til Norge fram, dengangen ti i tallet.
Isak, Erik, Olof, Johan,
Henrik og Maria,
Stina, Jacob, far og mor
de slo seg ned på fremmed jord.*

*Og slekten vår har vokst seg stor,
vårt navn slått rot på steder der vi bor.
På Logen vi i dag
er sammen til et lystig lag.
En takk til arrangøren for hans dyktighet og slit
som nedlagt er
og gjort i stand
for oss som er kommet hit!*